

Zhrnutie

Konsenzuálna konferencia je osobitný nástroj, ktorého zmyslom je uľahčenie napredovania pri zložitých otázkach, kde nedostatok spoločného porozumenia bráni pokroku politiky. Odporúčania k politikám obsiahnuté v tejto správe sú výsledkom Európskej konsenzuálnej konferencie o bezdomovectve z roku 2010¹. Ide o závery, ku ktorým dospela nezávislá porota pri súbore šiestich kľúčových otázok. Tieto odporúčania k politikám majú vytvoriť pevný základ, z ktorého bude vychádzať nepretržitý a intenzívny pokrok v otázke bezdomovectva v Európskej únii, a to najmä v rámci novej stratégie Európa 2020² a Európskej platformy proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu³.

V reakcii na **1. kľúčovú otázku „Čo znamená bezdomovectvo?“** porota konfrontovala „ľudovú“ definíciu bezdomovectva ako prespávanie na ulici a došla k záveru, že bezdomovectvo je zložitý, dynamický a diferencovaný proces s rozličnými vstupmi a výstupmi, alebo „cestami“, pre rôzne osoby a skupiny. Porota odporúča prijať Európsku typológiu bezdomovectva a vylúčenia z domova (ETHOS – European Typology of Homelessness and Housing Exclusion)⁴, ktorú uviedla federácia FEANTSA v roku 2005 ako spoločnú rámcovú definíciu bezdomovectva. V typológii ETHOS sa pomocou fyzických, spoločenských a právnych okruhov „domova“ vytvára široká typológia na klasifikáciu bezdomovcov podľa štyroch životných situácií – osôb bez prístrešku, osôb bez príbytku, osôb s neistým bývaním a osôb s neprimeraným bývaním.

V odpovedi poroty na **2. kľúčovú otázku „Je odstránenie bezdomovectva realistickým cieľom?“** sa rieši miera očakávaní, z ktorých by mala vychádzať zastrešujúca stratégia EÚ pre bezdomovectvo. Porota došla k záveru, že bezdomovectvo je ťažká nespravodlivosť a porušovanie základných ľudských práv, ktorým možno a treba dať koniec. Hoci istý počet ľudí sa vždy bude dostávať do situácie bezdomovectva, porota došla k záveru, že priebežné preventívne a intervenčné opatrenia v kontexte národných/regiónálnych jednotných stratégií boja proti bezdomovectvu dokážu zabrániť tomu, aby sa ľudia stávali bezdomovcami, ako aj zabezpečiť dlhodobé riešenia pre ľudí, ktorí sa ocitli v situácii bez domova. Porota sa preto domnieva, že mieru bezdomovectva je možné postupne znižovať a v konečnom dôsledku s týmto javom aj skončiť. Porota predstavila niekoľko konkrétnych cieľov, ktoré sú nevyhnutné pre dosiahnutie pokroku pri odstránení bezdomovectva.

V súvislosti s **3. kľúčovou otázkou „Je prístup založený na poskytovaní ubytovania najúčinnjším spôsobom prevencie a boja proti bezdomovectvu?“**, porota vyzýva na prechod od útlkov a prechodného bývania ako hlavného riešenia bezdomovectva k uplatňovaniu prístupov založených na poskytovaní ubytovania. To znamená zlepšiť dostupnosť trvalého bývania a zvýšiť kapacity prevencie a primeranej podpory pre ľudí, ktorí bývajú vo svojich domovoch, na základe ich potrieb.

V odpovedi na **4. kľúčovú otázku „Ako zabezpečiť zmysluplnú účasť ľudí bez domova pri vypracovávaní politik v oblasti bezdomovectva?“** porota vyzýva na odklon od prístupov, ktoré vnímajú bezdomovca ako pasívneho prijímateľa pomoci, k prístupom, ktoré kladú dôraz na jeho práva a samostatnosť. Porota vyzýva, aby ľudia bez domova mali slovo pri rozhodnutiach, ktoré ovplyvňujú ich život. Porota zároveň upozornila na niektoré dôležité prekážky, ktoré znemožňujú uľahčenie plnej účasti bezdomovcov na procesoch tvorby politik, a prináša návrhy, ako pristupovať k týmto prekážkam.

Piata kľúčová otázka „Do akej miery by mali mať ľudia prístup k službám pre bezdomovcov bez ohľadu na svoje právne postavenie a občianstvo?“ sa týka dostupnosti služieb pre bezdomovcov,

¹ Ďalšie informácie o konferencii vrátane všetkých súvisiacich dokumentov nájdete na adrese: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=en&eventsId=315&furtherEvents=yes>.

² K dispozícii na adrese http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf.

³ K dispozícii na adrese <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=959&furtherNews=yes>.

⁴ Pozri <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/EN.pdf>.

konkrétne pre migrantov a štátnych príslušníkov krajín mimo EÚ, ktorí môžu narážať na prekážky z dôvodu svojho právneho alebo administratívneho statusu. Porota zdôrazňuje, že v mnohých členských štátoch ide o čoraz dôležitejšiu otázku a predmet diskusie v kontexte rastúceho problému bezdomovectva medzi migrantmi a štátnymi príslušníkmi krajín mimo EÚ. Konštatuje, že v Európskej únii sa nikto nesmie ponechať v núdzi, a zdôrazňuje potrebu rešpektovania základných ľudských práv bez ohľadu na právne alebo administratívne postavenie. Porota vyzýva na jednotný prístup k situácii migrantov a občanov EÚ, ktorí čelia bezdomovectvu v dôsledku prístupových prekážok súvisiacich s právnym alebo administratívnym postavením. Pri prevencii vzniku takejto situácie porota zdôrazňuje osobitnú zodpovednosť politik v oblasti migrácie. Služby pre bezdomovcov sa nesmú systematicky využívať na vykompenzovanie nejednotných migračných politik, ktorých výsledkom sú ľudia v núdzi a bezdomovectvo. Prístup k službám pre bezdomovcov sa nemá využívať ani ako prostriedok na reguláciu prisťahovalectva. Poskytovatelia služieb pre bezdomovcov by nemali byť znevýhodňovaní za poskytovanie služieb ľuďom, ktorí sa ocitnú v stave núdze. V záujme lepšieho chápania tejto otázky porota konštatuje, že je nevyhnutné vypracovať európsku štúdiu o vzťahoch medzi bezdomovectvom a migráciou; ako aj v súvislosti s voľným pohybom osôb v rámci EÚ. V tejto štúdii treba venovať náležitú pozornosť rôznemu charakteru skúseností s migráciou podľa pohlavia a osobitnej situácii niektorých migrantiek.

Šiesta kľúčová otázka znie „**Čo by malo byť zahrnuté v stratégii EÚ pre bezdomovectvo?**“. Prvoradým záverom poroty je, že v kontexte novej stratégie Európa 2020 a najmä v kontexte Európskej platformy proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu je potrebné vypracovať ambicióznú **stratégiu EÚ pre bezdomovectvo**, ktorá by formovala rozvoj národných/regionálnych stratégií v členských štátoch a posilňovala pokrok v boji proti bezdomovectvu. V zastrešujúcom európskom rámci aj v národných/regionálnych stratégiách sa musí osvojiť jednotný prístup, ktorý spojí všetky súvisiace oblasti, ako napríklad bývanie, sociálne veci, zdravie a zamestnanosť. Stratégie musia byť dobre spravované, aby sa umožnilo zapojenie všetkých príslušných zúčastnených strán. Musia byť založené na dôkazoch, čo si vyžaduje zber spoľahlivých údajov a výskum, a musia sa zameriavať na jednoznačné ciele. Porota v navrhovanom strategickom rámci EÚ vyzýva členské štáty, aby si stanovili pevné termíny pre odstránenie prespávania na uliciach a dlhodobého bezdomovectva. Okrem toho musí byť ústrednou prioritou aj prevencia bezdomovectva, podpora kvalitných služieb pre ľudí bez domova a prístup k finančne dostupnému bývaniu s prípadnou podporou na jeho udržanie. V jednotných stratégiách pre oblasť bezdomovectva sa musia zohľadňovať aj meniace sa charakteristiky populácie bez domova. Strategický rámec musí na úrovni EÚ podporovať, monitorovať a koordinovať vypracovanie národných/regionálnych stratégií v členských štátoch prostredníctvom vhodného monitorovacieho rámca, solídny výskumny program smerujúci k sociálnej inovácii, programy vzájomného učenia sa a výmeny poznatkov medzi národmi, podporu kvalitných služieb, udržateľné väzby na možnosti financovania z EÚ a rovnomerné zastúpenie problematiky bezdomovectva vo všetkých súvisiacich politických oblastiach.